

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Міжнародні системи та глобальний розвиток»

Ступінь вищої освіти – Магістр

Спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Рік навчання: 1, семестр 1

Форма навчання: денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС: 4

Мова викладання – українська

Лектор курсу

Гольцов Андрій Геннадійович, доктор політ. наук,

доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Andrgengolts1@nubip.edu.ua

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4821>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Міжнародні системи та глобальний розвиток» належить до обов'язкових дисциплін при підготовці здобувачів вищої освіти з галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» другого (магістерського) рівня. Сучасні міжнародні системи у своєму функціонуванні зіштовхуються з численними викликами – глобальними, регіональними, локальними. Тому існують актуальні проблеми оптимізації геопросторових структур та функцій наявних міжнародних систем в умовах розвитку глобальних процесів. Магістри міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій мають бути здатними для виконання фахових завдань у справі розв'язання зазначених вище проблем. Навчальна дисципліна складається з двох змістових модулів: «Міжнародні системи та їхній розвиток» та «Міжнародні системи в глобалізованому світі».

Компетентності ОП:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини.

РН6. Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Міжнародні системи та їхній розвиток				
Тема 1. Системний підхід у дослідженнях міжнародних відносин	2/2	Знати загальні положення системної теорії в наукових дослідженнях, основні засади системного підходу. Вміти виявляти підсистеми та елементи в структурі системи. Володіти основними вміннями та навичками структурно-функціонального аналізу.	Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи.	Семінарське заняття: від 0 до 10 б.
Тема 2. Міжнародні системи: теоретико-методологічні засади дослідження	2/2	Знати основні підходи до трактування міжнародних систем. Розуміти специфічні особливості міжнародних системи. Характеризувати основні типи міжнародних систем. Аналізувати структури міжнародних систем. Виявляти проблеми дослідження міжнародних систем.	Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи.	Семінарське заняття: від 0 до 10 б.

<p>Тема 3. Виникнення та розвиток міжнародних систем</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати основні етапи виникнення міжнародних систем та їхнього розвитку в Давнину та Середньовіччі. Аналізувати розвиток міжнародних систем в Новий час. Виявляти закономірності трансформації міжнародних систем у XX ст. Визначати тенденції розвитку міжнародних систем у сучасну добу</p>	<p>Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи. Виконання тестових завдань.</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 б. Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 б. Тестові завдання: від 0 до 20 б.</p>
<p>Змістовий модуль 2. Міжнародні системи в глобалізованому світі</p>				
<p>Тема 4. Глобалізація. Проблеми глобалізації</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати основні поняття, теорії та напрями досліджень глобалістики. Розуміти сутність різних підходів до оцінки глобальних процесів у сучасному світі. Аналізувати процеси регіоналізації, глокалізації, глобалізації у сучасному світі. Виявляти актуальні проблеми, що виникають внаслідок глобалізації в регіонах та країнах світу.</p>	<p>Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 б.</p>
<p>Тема 5. Міжнародні безпекові системи</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати концептуальні засади національної та міжнародної безпеки. Розуміти сутність</p>	<p>Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 б.</p>

		<p>регіональної та глобальної безпеки. Виявляти вплив міжнародних конфліктів на міжнародні системи.</p> <p>Оцінювати ступінь стабільності міжнародних систем.</p> <p>Аналізувати сучасні міжнародні безпекові системи у світі.</p>		
<p>Тема 6. Геополітична глобалізація. Геопросторові політичні системи</p>	1/1	<p>Розуміти геополітичні аспекти сучасної глобалізації.</p> <p>Виявляти основні геополітичні фактори виникнення та розвитку міжнародних систем. Визначати особливості формування сучасних геопросторових політичних систем.</p> <p>Аналізувати геопросторові політичні системи різних ієрархічних рівнів у сучасному світі.</p>	<p>Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 б.</p>
<p>Тема 7. Глобальні економічні процеси. Міжнародні економічні системи</p>	2/2	<p>Розуміти сутність економічної глобалізації.</p> <p>Характеризувати формування міжнародних економічних систем і світового господарства.</p> <p>Аналізувати сучасне світове господарство як систему з численними підсистемами.</p>	<p>Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи.</p>	<p>Семінарське заняття: від 0 до 10 б. Самостійна робота в elearn: від 0 до 10 б.</p>

		Виявляти проблеми та перспективи формування інтеграційних економічних систем.		
Тема 8. Глобальні культурно-цивілізаційні процеси. Культурно-цивілізаційні системи	2/2	Знати провідні цивілізаційні теорії. Розуміти сутність провідних підходів до розуміння глобальної цивілізації та локальних цивілізацій. Проводити порівняльний аналіз процесів регіоналізації, глокалізації, глобалізації у сфері культури. Виявляти проблеми культурного розвитку певних культурно-цивілізаційних спільнот.	Усне опитування. Написання есе. Виконання тестових завдань.	Семінарське заняття: від 0 до 10 б. Есе: від 0 до 10 б. Тестові завдання: від 0 до 20 б.
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Порушення норм академічної доброчесності при виконанні студентами наукових та навчальних робіт є неприпустимим. Несамостійне виконання тестових завдань, списування під час виконання модульного та семестрового контролю (екзамену) заборонені (зокрема, не допускається використання мобільних девайсів). Наукові роботи студентів, їхні реферати мають містити правильно оформлені посилання на використані джерела та літературу.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ**Основні**

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства ; пер. з англ. / З. Бауман. – К. : ВД « Києво-Могилянська академія», 2018. – 109 с.
2. Вовк Р. В. Моделювання міжнародних відносин : навч. посіб. / Р. В. Вовк. – К. : Знання, 2018. – 246 с.
3. Власов В. І. Глобалістика: історія, теорія : монографія / В. І. Власов; наук. ред. О. Г. Білорус і В.А. Вергунов. – Вінниця : Нілан ЛТД, 2012. – 570 с.
4. Гелд Д. Глобальні трансформації. Політика, економіка, культура ; пер. з англ. / Д. Гелд, Е. Мак Грю, Д. Голдбрайт, Дж. Перратон. – К. : Фенікс, 2003. – 584 с.
5. Глобальна економіка : навч. посіб. / О. В. Довгаль, У. Я. Андрусів, О. В. Ткаліч, О. С. Павленко. – Івано-Франківськ : ФОП Супрун В.П., 2019 – 262 с.
6. Глобальна економіка : навч. посіб. / Н. М. Вдовенко, Л. В. Богач, В. Л. Герасимович, К. С. Кваша, М. М. Павленко. – К. : НУБіП України, 2017. – 319 с.
7. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол.: В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянчук та ін. / за заг. ред. Г. П. Ситника. – К. : НАДУ, 2016. – 784 с.
8. Глобальні виклики сучасності: суспільно-географічний вимір : монографія / за ред. В. К. Кіптенко, Б. П. Яценка. – К. : Київський університет, 2012. – 255 с.
9. Еволюція світ-системи глобалізму (Стратегічні імперативи співрозвитку) : кол. монографія / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк, О. В. Зернецька та ін. ; кер. авт. кол. і наук. ред. О. Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2014. – 429 с.
10. Зінченко В. В. Глобалізація і глобалістика : навч. посіб. / В. В. Зінченко. – Львів: «Новий Світ-2000», 2020. – 428 с.
11. Капітоненко М. Г. Теорія міжнародних відносин / М. Г. Капітоненко. – Чернівці : Книги ХХІ століття, 2019. – 272 с.
12. Книш М. М. Політико-географічна глобалістика: навч. посіб. / М. М. Книш, Л. І. Котик. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2017. – 484 с.
13. Коппель О. А. Міжнародні системи. Світова політика / О. А. Коппель, О. С. Пархомчук. – К. : ФАДА ЛТД, 2001. – 224 с.
14. Мальська М. П. Основи європейської інтеграції : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 320 с.
15. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. –Л. : ЛНУ ім. Івана Франка ; К. : Знання, 2017. – 407 с.
16. Мателешко Ю. П. Теорія міжнародних відносин: навчальний посібник / Ю. П. Мателешко. – Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. – 156 с.
17. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / В. А. Манжола, О. А. Коппель, М. Г. Капітоненко та ін.; кер. авт. кол. О. А. Коппель; за ред. Л. В. Губерського, В. А. Манжолі. – К. : Київський університет, 2009. – 601 с.
18. Недбай В. В. Світова політика сучасності: навч. посіб. / В. В. Недбай. – Миколаїв : Швець В. Д., 2017. – 237 с.
19. Павлов О. І. Тенденції розвитку цивілізацій у контексті глобалізації: навч. посіб. / О. І. Павлов. – Одеса: Астропринт, 2009. – 288 с.

20. Прокопенко Т. О. Теорія систем і системний аналіз : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. О. Прокопенко. – Черкаси : ЧДТУ, 2019. – 139 с.
21. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем : навч. посіб. / М. А. Кулініч, Н. О. Татаренко, В. Г. Циватий, за ред. Л. Д. Чекаленко. – К. : ДАУ при МЗС України, 2017. – 628 с.
22. Соснін О. В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : навч. посіб. / О. В. Соснін, В. Г. Воронкова, О. Є. Постол. – К. : Центр навчальної літератури, 2015. – 556 с.
23. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах : монографія / В. М. Бебик, С. І. Даниленко, В. В. Копійка та ін. – К. : Вадекс, 2019. – 442 с.
24. Суліма Є. М. Глобалістика : підручник / Є. М. Суліма, М. А. Шепелєв. – К.: Вища школа, 2010. – 544 с.
25. Сучасні економічні теорії глобальних систем : навч. посіб. / Башнянин Г. І., Шевчик Б. М., Сухий О. О., Перецьолкіна О. О. – Л. : Новий Світ, 2017. – 366 с.
26. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. ; за ред. М. П. Требіна. – Харків: Право, 2016. – 538 с.
27. Туленков М.В. Теорія систем і системний аналіз у соціології: підручник / М. В. Туленков. – К. :Каравела, 2020. – 596 с.
28. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посіб. / С. О. Шергін. – К. : ДАУ при МЗС України, 2017. – 200 с.

Допоміжні

29. Бебик В. М. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: навч. посіб. / В. М. Бебик, С. О. Шергін, Л. О. Дегтерьова. – К. : Університет «Україна», 2006. – 208 с.
30. Білорус О. Г. Глобальні стратегії Євросоюзу : монографія / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко, І. І. Вігер. – К., 2009. – 528 с.
31. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір : монографія / Любіцева О. О. та ін. – К. : Київський університет, 2010. – 160 с.
32. Гнасевич Н. В. Опорний конспекти лекцій з дисципліни «Теорія міжнародних відносин» / Н. В. Гнасевич. – Тернопіль, 2018. – 163 с.
33. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія : підручник / А. Г. Гольцов. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
34. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі : навч. посіб. / О. В. Курбан. – К. : ВІКНУ, 2016. – 286 с.
35. Кучик О. С. Україна в міжнародних організаціях : підручник / О. С. Кучик. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. – 411 с.
36. Мандрагеля В. А. Європейська інтеграція та міжнародна співпраця : посіб. / В. А. Мандрагеля та ін. ; за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої. – К. : НАДУ, 2016. – 286 с.
37. Мартен Д. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Д. Мартен, Ж. Л. Мецжер, Ф. П'єр; пер з фр. – К. : Вид. дім «КМ Академія», 2005. – 302 с.
38. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, Н. С. Логвінової – К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 344 с.
39. Основи теорії міжнародних відносин : навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Л. О. Дорош, М. В. Здоровага та ін. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2015. – 244 с.
40. Політична географія і геополітика: навч. посіб. / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Браїчевський та ін.; за ред. Б. П. Яценка. – К. : Либідь, 2007. – 256 с.
41. Потехін О. В. Глобалізація безпеки : навч. посіб. / О. В. Потехін, І. Я. Тодоров. – Донецьк : Ноулідж, Донец. від-ня, 2011. – 246 с.

42. Пронь С. В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914-2014 років : навч. посіб. / С. В. Пронь. – Миколаїв : Ліон, 2014. – 243 с.
43. Регіоназнавство : підручник /В. В. Копійка, В. П. Крижанівський, М. С. Дорошко та ін. – К. : Київський ун-т, 2014. – 638 с.
44. Турчин Я. Б. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.) : навч. посіб. /Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 140 с.
45. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин : підручник / В. А. Манжола, В. Ю. Константинов, С. В. Андрущенко та ін.; кер. авт. кол. В. А. Манжола; за ред. Л. В. Губерського. – К.: Київський університет, 2008. – 512 с.
46. Фукуяма Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції / Ф. Фукуяма ; пер. з англ. – К. : Наш формат, 2018. –576 с.
47. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / Ф. Фукуяма ; пер. з англ. – К. : Наш формат, 2019. – 608с.
48. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648–1918) : підручник / І. А. Хижняк. – К. : ВД «Персонал», 2009. – 224 с.
49. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин : навч. посіб. / В. Ф. Цимбалістий. – Львів : Новий Світ-2000, 2009. – 360 с.
50. Чугаєв О. А. Глобальні виміри економічної сили країни : монографія / О. А. Чугаєв. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. – 495 с.
51. Шепелєв М.А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку : монографія. – К.: Генеза. 2004. – 512 с.
52. Шепелєв М. А. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. А. Шепелєв. – К. : Вища школа, 2004. – 622 с.
53. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі : монографія / Б. М. Юськів. – Рівне : видавець О. М. Зень, 2009. – 476 с.
54. Acharya A. The Making of Global International Relations: Origins and Evolution of IR at its Centenary / A. Acharya, B. Buzan. –Cambridge :Cambridge University Press, 2019. – 392p.
55. Art R. International Politics: Enduring Concepts and Contemporary Issues / R. Art, R. Jervis. – 13th ed. – London : Pearson Education, 2016. – 583 p.
56. Buzan B. International Systems in World History: Remaking the Study of International Relations / B. Buzan, R. Little. – Oxford : OxfordUniversity Press, 2000. – 472 p.
57. DalbyS. Anthropocene Geopolitics: Globalization, Security, Sustainability / S. Dalby. – Ottawa :University of Ottawa Press, 2020. – 250 p.
58. Frost M. Global Ethics : Anarchy, Freedom and International Relations / M. Frost. – London ; New York : Routledge, 2009. – 182 p.
59. Globalization as Evolutionary Process: Modeling Global Change (Rethinking Globalizations) / G.Modelski, T.Devezas, W. Thompson(eds.). – London:Routledge, 2008. – 464 p.
60. International Politics: Classic and Contemporary Readings / S. Handler, R. Person (eds.) – 2th ed. – Washington, DC: CQ Press, 2020. – 456 p.
61. International Relations Theories: Discipline and Diversity / T. Dunne, M. Kurki, S. Smith (eds.). – 4th ed. – Oxford : Oxford University Press, 2016. – 400 p.
62. Telo M. Regionalism in Hard Times. Competitive and Post-Liberal Trends in Europe, Asia, Africa, and the Americas / M. Telo. – London, N.Y. : Routledge, 2017. – 86 p.
63. The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations / J. Baylis, S. Smith, P. Owens (eds.). – 7th ed.– Oxford : OxfordUniversity Press, 2017. – 610 p.
64. Womack B. Asymmetry and International Relations / B. Womack. – Cambridge : Cambridge University Press, 2016. – 244 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Міністерство закордонних справ України. URL : <https://mfa.gov.ua>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Brookings Institution. URL : <https://www.brookings.edu/>
4. Carnegie Endowment for International Peace (CEIP). URL : <https://carnegieendowment.org/>
5. Chatham House (Royal Institute of International Affairs). URL : <https://www.chathamhouse.org/>
6. European Union (EU). URL : https://europa.eu/european-union/index_en
7. Institute for the Study of War (ISW). URL : <https://www.understandingwar.org/>
8. North Atlantic Treaty Organization (NATO). URL : <https://www.nato.int/>
9. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL : <https://www.oecd.org/>
10. RAND («Research and Development») Corporation. URL : <https://www.rand.org/>
11. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI). URL : <https://www.sipri.org/>
12. The Center for Strategic and International Studies (CSIS). URL : <https://www.csis.org/>
13. The Club of Rome. URL : <https://www.clubofrome.org/>
14. United Nations (UN). URL : <https://www.un.org/en/>